

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki

w sprawie **K. K.**

skazanego z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z 2005 r.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 14 września 2023 r.,

zażaleń skazanego i jego obrońcy na postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 28 kwietnia 2023 r., sygn. akt V Ka 736/20,

o odmowie przywrócenia skazanemu terminu do złożenia wniosku o sporządzenie

na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 25 marca 2022 r., sygn. akt V Ka 736/20,

postanowił:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Łodzi, wyrokiem z dnia 25 marca 2022 r., sygn. akt V Ka 736/20 utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej z dnia 28 stycznia 2020 r., sygn. akt II K 12/19, skazujący K. K. za przestępstwo z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z 2005 r.

Skazany był powiadomiony o terminie rozprawy odwoławczej na ostatni znany Sądowi adres pobytu (w trybie awizo) i nie wnosił o doprowadzenie. W rozprawie brał udział obrońca K. K. z wyboru — adw. S. K. z substytucji adw. B. D.

W dniu 8 kwietnia 2022 r. skazany złożył wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego.

Zarządzeniem z dnia 19 kwietnia 2022 r. odmówiono przyjęcia wniosku K. K., z uwagi na złożenie go po upływie terminu.

Powyższe zarządzenie zostało zaskarżone przez obrońcę skazanego w dniu 30 kwietnia 2022 r., jednak zostało utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2022 r., sygn. akt V KZ 33/22.

W dniu 18 sierpnia 2022 r. obrońca K. K. złożył wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji.

Postanowieniem z dnia 7 października 2022 r. Sąd Okręgowy w Łodzi odmówił przywrócenia terminu do wniesienia kasacji uznając, że niedotrzymanie terminu do jej wniesienia nastąpiło z powodu zaniedbań po stronie K. K.

Następnie zarządzeniem z dnia 19 października 2022 r. odmówiono przyjęcia kasacji złożonej przez obrońcę skazanego, wobec stwierdzenia, że została ona złożona po terminie, który nie został przywrócony.

Powyższe zarządzenie zostało zaskarżone przez skazanego i obrońcę, jednak zostało utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2023 r., sygn. akt V KZ 67/22.

W dniu 10 marca 2023 r. obrońca K. K. złożył wniosek o przywrócenie skazanemu terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 25 marca 2022 r.

W dniu 7 marca 2023 r. wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku złożył również skazany K. K.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy nie uwzględnił tych wniosków i odmówił skazanemu przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego.

Zażalenia na to postanowienie wnieśli obrońca K. K. i skazany K. K.

Obrońca zaskarżył postanowienie w całości, zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który w ocenie obrońcy miał wpływ na treść orzeczenia poprzez uznanie przez Sąd, że:

a) skazany K. K. nie interesował się swoją sprawą i na skutek własnych zaniedbań nie realizował przysługujących mu uprawnień procesowych, kiedy właściwie ustalony stan faktyczny w sprawie jednoznacznie wskazuje na zaniedbania po stronie jego obrońcy w tamtym czasie, który uzależnił złożenie

wniosku o sporządzenie pisemnego uzasadnienia i doręczenia go przez Sąd obrońcy od złożenia przez małżonkę skazanego oświadczenia, że będzie sporządzał on kasację od wyroku tut. Sądu, co w sposób jednoznaczny naruszyło konstytucyjne prawo skazanego do rzetelnej obrony, zamykając mu drogę do złożenia i przyjęcia kasacji od prawomocnego wyroku skazującego go na karę pozbawienia wolności w wymiarze 2 lat;

b) skazany wiedział na jakim etapie znajduje się jego sprawa, kiedy z zażalenia skazanego wynika fakt, że takiej wiedzy nie posiadał i dlatego złożył wniosek o uzasadnienie dopiero w dniu 8 kwietnia 2023 roku, po rozmowie z żoną;

c) skazany w sposób dostateczny nie wykazał, że nie miał kontaktu z obrońcą od dłuższego czasu, kiedy komunikacja z obrońcą za pośrednictwem żony odbywała się tylko i wyłącznie w zakresie zapadłego przed Sądem Okręgowym w Łodzi wyroku z dnia 25 marca 2022 roku i warunków stawianych przez obrońcę co do dalszej współpracy ze skazanym;

W konsekwencji powyższego naruszenia obrońca zarzucił skarżonemu postanowieniu obrazę przepisów postępowania, tj.:

a) art. 6 k.p.k. poprzez naruszenie fundamentalnego prawa skazanego do obrony poprzez wyrażenie błędnego poglądu przez Sąd, iż to skazany ponosi winę za niezłożenie wniosku o uzasadnienie w terminie ustawowym poprzez niedbanie o swoje sprawy, kiedy skazany jak tylko dowiedział się, że wniosek ów nie został złożony przez jego obrońcę B. D., to taki wniosek złożył sam osobiście wyjaśniając powody jego złożenia i opóźnienia;

b) art. 6 k.p.k. naruszył prawo do obrony skazanego poprzez uniemożliwienie mu zapoznania się z uzasadnieniem wyroku oraz skorzystania z możliwości złożenia nadzwyczajnego środka zaskarżenia jakim jest kasacja od wyroku skazującego go na karę 2 lat pozbawienia wolności;

c) art. 84 § 1 k.p.k. poprzez wyrażenie błędnego poglądu przez Sąd, że obrońca skazanego miał jedynie prawo, a nie obowiązek działania na rzecz i w imieniu swojego mocodawcy, kiedy literalne brzmienie tego przepisu wskazuje na konieczność działania obrońcy na korzyść swojego mocodawcy nie wyłączając czynności po uprawomocnieniu się orzeczenia, jeżeli nie zawierało ono ograniczeń co jednoznacznie wskazuje w niniejszej sprawie, że obrońca skazanego miał nie

tylko prawo, ale i obowiązek złożenia wniosku o uzasadnienie w imieniu K. K., bowiem odmienna interpretacja tego przepisu daje podstawy do uznania, że obrońca swym postępowaniem, bez wyraźnego stanowiska pozbawionego wolności mocodawcy, będzie działał na jego niekorzyść;

d) art. 84 § 1 k.p.k. w ten sposób, że skazany nie złożył w żadnej formie oświadczenia obrońcy, że zwalnia go z obowiązku działania na jego rzecz i nie wnosi o złożenie w jego imieniu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 25 marca 2022 roku i doręczenia tego wyroku wraz z uzasadnieniem;

e) art. 126 § 1 k.p.k. poprzez wyrażenie błędnego poglądu, że skazany nie uzasadnił w sposób dostateczny motywów swojego spóźnionego działania w złożeniu wniosku o sporządzenie pisemnego uzasadnienia sentencji wyroku tut. Sądu, co w konsekwencji doprowadziło do odmowy przez Sąd przywrócenia terminu do złożenia kasacji, kiedy prawidłowa konkluzja winna prowadzić do odmiennego ustalenia Sądu orzekającego.

Ponadto obrońca zarzucił obrazę przepisu art. 6 ust. 3 lit. b) i c) Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności poprzez uniemożliwienie i pozbawienie skazanemu K. K. możliwości przedstawienia swoich argumentów na rzecz zmiany lub uchylenia orzeczenia oraz dochodzenia swoich praw przed Sądem Najwyższym.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i przywrócenie skazanemu K. K. terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 25 marca 2022 roku, sygn. akt V Ka 736/20 i doręczenie mu wyroku wraz z uzasadnieniem.

Z kolei skazany w swoim zażaleniu nie sformułował zarzutów. Podniósł, że nie wiedział, iż ciąży na nim obowiązek powiadomienia o fakcie pozbawienia wolności. Korzystał bowiem z pomocy obrońcy z wyboru, z którym kontakt miała jego żona. W związku z czym obrońca wiedząc o jego sytuacji – wbrew stanowisku wyrażonemu w zaskarżonym postanowieniu – zobowiązany był do poinformowania Sądu o fakcie pozbawienia wolności skazanego oraz do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia. Skazany podkreślił, że ani on ani jego żona nie sporządzili pisma wskazującego, że nie oczekują od obrońcy sporządzenia wniosku

o uzasadnienie wyroku. Jak wskazuje dalej skazany, obrońca dopiero po upływie terminu na złożenie wniosku o uzasadnienie poinformował jego żonę, że on takiego wniosku nie złożył, gdyż żona nie zdecydowała się na to, aby ten obrońca sporządził w sprawie kasację, co wedle skazanego nie uchylało jednak obowiązku obrońcy dotyczącego złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku. W efekcie sam skazany – jak twierdzi - miał nie dotrzymać terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie. Dlatego też w ocenie skazanego nie sposób przyjmować, że nie wykazał on dbałości o swoje sprawy, lecz swoich obowiązków nie dopełnił jego obrońca, od którego oczekiwał dopilnowania sprawy i prawidłowego wykonywania czynności.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Zażalenia te nie są zasadne i dlatego nie zasługiwały na uwzględnienie.

Z uwagi na fakt, że zażalenia obrońcy i skazanego podnoszą tożsame kwestie, uzasadnione jest łączne odniesienie się do nich. Zanim to jednak nastąpi, warto odnotować nie do końca poprawny od strony formalnej sposób sformułowania zarzutów zażalenia obrońcy. Otóż zarzuty obrońcy są niezwykle rozbudowane, dotykając od różnej strony tych samych zagadnień, zamiast skupić się wyłącznie na podniesieniu uchybień pierwotnych z pominięciem uchybień stanowiących ich konsekwencje. Takie postąpienie spowodowałoby również większą czytelność tego środka zaskarżenia.

Przechodząc już do meritum, przypomnieć trzeba – gdyż Sąd Okręgowy zwracał na to uwagę – że zgodnie z przepisem art. 126 § 1 k.p.k. jeżeli niedotrzymanie terminu zawitego nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych, strona w zawitym terminie 7 dni od daty ustania przeszkody może zgłosić wniosek o przywrócenie terminu, dopełniając jednocześnie czynności, która miała być w terminie wykonana. Powyższy przepis statuuje zatem zasadę, że podstawą przywrócenia terminu zawitego może być jedynie uznanie, iż jego niedochowanie nastąpiło z „przyczyn od strony niezależnych”. Na tego rodzaju okoliczności wskazywać powinien wniosek o przywrócenie terminu, jako że to po stronie wnioskodawcy leży wykazanie zaistnienia przesłanek do przywrócenia terminu. Słusznie przyjął Sąd Okręgowy, że w sprawie niniejszej niedotrzymanie przez

skazanego terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku, nie nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych.

Obydwa zażalenia stanowią polemikę ze stanowiskiem zawartym w zaskarżonym postanowieniu. Słusznie Sąd Okręgowy zwrócił już jednak uwagę na treść art. 75 § 1 k.p.k., który stanowi, że to oskarżony jest zobowiązany zawiadamiać organ prowadzący postępowanie o każdej zmianie miejsca swojego zamieszkania lub pobytu trwającego dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie. Nie może przy tym przekonywać twierdzenie, że to obrońca powinien poinformować Sąd o pozbawieniu wolności skazanego, skoro miał wiedzę o tym fakcie. Rzecz bowiem w tym, że w zaskarżonym postanowieniu Sąd miał już na uwadze okoliczność, iż obrońca nie zawiadomił o powyższym fakcie. Słusznie jednak nie nadał Sąd tej okoliczności przesądzającego znaczenia, skoro obowiązek z mocy art. 75 § 1 k.p.k. wyraźnie obciąża oskarżonego. *In concreto* zaś K. K. obowiązku tego nie zrealizował. Musiał się więc liczyć z określonymi konsekwencjami procesowymi i faktycznym ograniczeniem jego aktywnego udziału w postępowaniu. Co przy tym istotne, z materiałów sprawy nie wynika, aby istniały pomiędzy skazanym a jego obrońcą ustalenia, że to właśnie obrońca miał wystąpić z wnioskiem o uzasadnienie. Nie można więc twierdzić, że niepowiadomienie Sądu przez obrońcę o pozbawieniu wolności K. K. było od skazanego okolicznością niezależną w rozumieniu art. 126 § 1 k.p.k., skoro na mocy art. 75 § 1 k.p.k. na nim właśnie ciążył obowiązek zawiadomienia organu o pozbawieniu wolności.

Uwagi zawarte w uzasadnieniu zażalenia obrońcy odnośnie do art. 84 k.p.k. także nie mogą przekonywać o zasadności tego środka, skoro § 1 tego przepisu dotyczy jedynie uprawnienia obrońcy do działania, nie zaś obowiązku, z kolei § 2 i 3 dotyczą obrońcy z urzędu. W sprawie chodzi natomiast o obrońcę z wyboru.

Zasadnie przy tym stwierdził Sąd Okręgowy, że skoro K. K. został pozbawiony wolności od dnia 18 sierpnia 2021 r., to nastąpiło to już na etapie toczącego się przed Sądem Okręgowym postępowania odwoławczego, a więc skazany wiedział o tym, na jakim etapie znajdowało się wówczas postępowanie karne w jego sprawie. Jak już podnoszono, konsekwencją zaniechania zawiadomienia o pozbawieniu wolności było to, że został powiadomiony o terminie

rozprawy w trybie awiza, poprzez swoje zachowanie ograniczając sobie możliwość aktywnego udziału w postępowaniu. Dostrzec trzeba, że skazany miał przy tym sporo czasu na skontaktowanie się z obrońcą, gdyż wyrok Sądu Okręgowego zapadł po kilkukrotnym odraczaniu rozprawy odwoławczej, dopiero w dniu 25 marca 2022 r.

W tym kontekście twierdzenia skarżących, że K. K. nie wiedział, na jakim etapie znajduje się jego sprawa nie mogą przekonywać, że chodzi o okoliczność od niego niezależną. Zwłaszcza, że w zaskarżonym postanowieniu zasadnie podkreślono, że K. K. miał jednak kontakt ze swoim obrońcą za pośrednictwem żony, co wynika z powołanych przez Sąd Okręgowy okoliczności. Do nich należy w tym miejscu odesłać, skoro uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia jest znane skarżącym. Twierdzenia zawarte w zażaleniach, że takiego kontaktu nie było mają charakter gołosłowny i nie mogą spowodować zakwestionowania trafności zaskarżonego postanowienia.

Skarżący podnoszą również, że ówczesny obrońca miał uzależniać złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego od tego, czy będzie sporządzał kasację w sprawie. Rzecz w tym, że Sąd Okręgowy wskazał już przekonująco, iż z załączonej do sprawy treści korespondencji nie wynika, aby obrońca zapewniał, żełoży wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku. Oczekiwał natomiast w tym zakresie na informację od żony skazanego, na co żona K. K. przystała bez żadnych zastrzeżeń i treść korespondencji nie wskazuje na to, aby przekazała obrońcy informację o tym, że obrońca winien złożyć wniosek o uzasadnienie wyroku. Wreszcie, w wydruku korespondencji brak jest jakichkolwiek sformułowań wskazujących na to, że obrońca miał oczekiwać od żony skazanego jakiegokolwiek kwoty za złożenie kasacji, ani tym bardziej, że próbował „wyłudzić” jakieś środki, o czym po raz pierwszy skazany wspomniał dopiero w aktualnie złożonym wniosku. Skarżący zakwestionowali to stanowisko wskazując, że jest jednak inaczej, bez podania jakiegokolwiek argumentacji. Tym samym chodzi tu jedynie o polemikę, która nie może okazać się skuteczna.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmowane jest słuszne zapatrywanie, że zaniechanie przez obrońcę dokonania czynności stanowi przyczynę niezależną od strony w rozumieniu art. 126 § 1 k.p.k. i uzasadnia

przywrócenie terminu. To samo dotyczy bezspornie złożenia w terminie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego. Oczywistym jest zarazem, że samo ogólnikowe wskazanie na zaniechanie obrońcy w tym zakresie nie może automatycznie skutkować przywróceniem terminu, lecz wymaga – stosowanie do realiów konkretnej sprawy – odpowiedniego wykazania i weryfikacji twierdzeń wnioskodawcy. Taka weryfikacja w zaskarżonym postanowieniu nastąpiła.

Stwierdzić więc trzeba, że stanowisko Sądu Okręgowego, iż w realiach sprawy nie wchodzi w rachubę przyjęcie, że uchybienie terminowi do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku nastąpiło z przyczyn niezależnych od K. K., jest prawidłowe. Skazany miał bowiem świadomość toczącego się postępowania karnego, w tym jego aktualnego etapu, nie wykonał wynikającego z art. 75 § 1 k.p.k. obowiązku zawiadomienia Sądu o zmianie miejsca pobytu w związku z pozbawieniem wolności w innej sprawie oraz miał możliwość skontaktowania się ze swoim obrońcą i wyrażenia swojej woli co do złożenia przez obrońcę wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Tego rodzaju zachowanie wskazuje na brak dbałości K. K. o własne sprawy, co w rezultacie doprowadziło do uchybienia terminowi do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku.

W konsekwencji przyjąć trzeba, że skarżący nie wykazali, aby należało przywrócić skazanemu termin do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Tym samym nie sposób przyjąć, że zaskarżone rozstrzygnięcie było wadliwe. Dlatego też Sąd Najwyższy utrzymał je w mocy.

Z tych wszystkich względów orzeczono, jak na wstępie.

JK

[ms]

